

Tummas Arabo, fiskiídnaðarmálaráðharri:

Allur fiskurin skal góðskast í Føroyum

-Tað almenna og vinnulívið mugu taka saman hendur. Hvørki kann vera hitt fyrriuttan. Tað er tí neyðugt, at tað almenna stuðlar meirgóðsking av fiskavörum, soleiðis at vit fáa fleiri fólk í arbeiði og økja um útflutningin samstundis sum vinnulívið tekur av teimum avbjóðingum, sum liggja fyrri framman.

Hetta sigur Tummas Arabo, landsstýrismaður í fiskiídnaðarmálum, sum m.a. hevur verið við til at seta royndarframleiðsluna á Bakkafrost í gongd. Endamálið er nú at fáa onnur virki í landinum at ganga somu leið, soleiðis at tað verður óneyðugt at avreiða meginpartin av makrelinum til sovjettisk móðurskip sigur hann í samrøðu við Sosialin.

Hann vísir á, at tað við lógini um stuðul til meirgóðsking hevur eydnast at fáa fleiri fólk í arbeiði og haraftrat at økja um útflutningsvirðið. Nøgðin av meirgóðskaðum vörum í ár fer at røkka 7000 tonsum ímóti 2000 tonsum í fjør. - Tað gongur tann rætta vegin sigur landsstýrismaðurin, ið heldur fyri, at tað hjálpir ikki at seta seg hendur í favn og vera svartskygður. Tað ræður nú um at bróta upp um armar og fara miðvíst í gongd. Aðlan og mál hansara eru: allur fiskur veiddur av føroyskum skipum skal góðskast í Føroyum.

— Eg havi eitt mál, og tað er, at allur fiskur veiddur á føroyskum kjøli undir føroyskum flaggi, skal viðgerast her á landi. Tann tíðin er farin, tá vit bara útfluttu hálvliðar vorur til fiskiídnaðin í Europa. Tað má halda uppat, og vit mugu flyta arbeiðsplassini av meginlandinum til Føroya. Hetta sigur Tummas Arabo, fiskiídnaðarmálaráðharri, í sambandi við, at gongd nú er við at koma á framleiðsluna av meira viðgjørdum vörum í Føroyum.

Hann sigur, at bara í teimum førum, har talan er um at útflyta feskan fisk, sum fer beinleiðis til brúkaran, eigur hetta at verða loyvt. Alt annað, sum fer til framleiðslu í útlandinum, er av tí ónda og skal steðgast.

Tummas Arabo, sum tók við sum landsstýrismaður í fiskiídnaðarmálum, tá landsstýrið varð skipað fyri minni enn einum ári síðani, er avgjörður í øllum spurningum, sum hava við fiskiídnaðin at gera. Hann heldur, at tað finnst nógvrir møguleikar at menna okkara framleiðsluvinnu og heldur eisini, at tað er neyðugt at menna hesa vinnu, skulu vit hava nakran møguleika at fáa gongd á aftur aðrar sokallaðar sekunderar vinnur, sum handil, bygging o.a.

— Tá javnaðarflokkurin kom út aftur í Tinganes og eg varð biðin um at taka við týðningarmikla

starvinum sum ráðharri fyrri framleiðsluvinnuni, lögdu vit eina ætlan fyrri komandi ári, nevniliga hana: at fáa gongd á framleiðsluvinnuna.

Tummas Arabo heldur ikki prátið um, at landsstýrið einki ger fyrri at fáa fólk aftur í arbeiði, er rætt. Hann sigur, at hetta nettup er ein týðningarmikil partur av strategiini hjá javnaðarflokkinum, tá tað snýr seg um allan primersektorin, t.v.s. framleiðsluvinnuna.

Úrslit

Hann sigur, at tað longu fyrirliggja ítøkilig úrslit av ríkna politikkinum. Menningaralógin, sum kom í gildi fyrr í ár og sum hevur til endamálið at stuðla iløgnum og framleiðsluni av meira viðgjørdum vörum, er longu farin at virka og geva úrslit. Hann nevnr sum feskaða dæmið royndirnar hjá Bakkafrost at taka ímóti og frysta makrel.

— Hetta er eitt av teimum nýggju og spennandi projektunum, har tað almenna og tað privata arbeiða saman. Vit hava leingi sæð og hoyrt, at bæði norðmenn og skotar taka ímóti makreli heldur enn at lata skipini selja fiskin í øðrum fremmandum havnum. Hetta hevur eisini verið eitt ynski í Føroyum, men einki hevur verið gjørt við tað fyrr enn nú landsstýrið og Bakkafrost hava tikið saman hendur.

Landsstýrismaðurin

sigur, at her virkar menningaralógin á tann hátt, at Bakkafrost hevur fingið 750.000 kr. frá tí almenna til at gera eina iløgu upp á 3 mill. kr. Hetta er tann kontanti peningurin, sum tað almenna stuðlar projektinum við og so heldur ikki meira.

— Vit eru farnir burtur frá at geva kilostudning og veðhald í slíkum førum. Í framtíðini skal stuðlast á heilt annan hátt og sjálvur haldi eg, at hetta við at lata eina ávísu upphædd til iløgur er skilagott. Síðani er tað upp til virkið at fáa framleiðsluna at koyra.

Rætt at stuðla

Spurdur um ikki tað almenna átti at lært av gjørdum mistøkum og heilt hildið fingrarar burtur frá vinnulivsætlanum sum hesari, sigur Tummas Arabo, at gomlu stuðulsskipanirnar við kilostudningi, veðhaldi o.l. er farin tíð.

— men tað almenna kann ikki gevast við at lata stuðul, tá talan er um at fáa fólk í arbeiði og at økja um okkara útflutning. Hesa uppgávu er vinnulívið einsamalt ikki fært fyri. Kann tað almenna sum í hesum føri við Bakkafrost við at lata 750.000 kr. í eina eingangsliðu vera við til at skapa 25 nýggj arbeiðsplass, so er hesin peningurin ikki tveittur burtur, heldur tvørturímóti.

Tummas Arabo leggur afturat, at tað er sera um-

råðandi at vinnulívið og tað almenna finna rætta stevið, soleiðis at tað almenna bara stuðlar, har hetta kann seta í gongd nýggj arbeiðsplass og framleiðslur, sum økja um útflutningin.

— Men vit fara ikki inn við almennum peningi fyrri at geva skipanini kunstigan andadrátt.

Makrelurin!

Tummas Arabo er annars sera spentur uppá, hvussu tiltakið á Bakkafrost fer at eydnast. Hann sigur, at landið hevur brúkt nógvu tíð uppá hetta projektíð, tí tað hevur nógvir framtíðarmøguleikar. Sum stóðan er nú, so er ætlain at Bakkafrost skal taka tann makrelin, sum virkið er fært fyri at frysta. Nakad skal so fara til onnur frystivirki, men fyrri at fáa bátarnar til Føroya at landa, so er eisini neyðugt í dag at hava aðra mótøkuorku, og her koma so sovjettisku móðurskipini inn í myndina. Tað er greitt, at bátar við 600 tonsum av makreli koma ikki til Føroya bara fyrri at landa tey 90 tonsini til Bakkafrost. Tí er avtala gjørd við russar um, at teir skulu taka restina av makrelinum frá skipunum. Hetta er ein goður máti í løtuni at loysa málið, men Tummas Arabo vónar, at tað verður heilt óneyðugt við nøkrum sovjettiskum skipi á Nólsoyarfirði komandi ár.

— Eg vóni, at føroyska vinnulívið tá hevur fingið

Tummas Arabo, landsstýrismaður: -Eg eri bjartkygður, tí tað skal bera til, um bert vilji og áhuga er til steðar.

eyguni upp fyrri hesum møguleikanum og ger tær neyðugu iløgurarnar, soleiðis at allur makrelurin kann landast í Føroyum.

Kovin

Tummas Arabo heldur eisini, at Kovin í Sandavági er gott dæmi um, hvussu tann almenni stuðulin til meirgóðsking kemur til sín rætt. Her hevur landsstýrið stuðlað framleiðsluni av sekundalaksi við eini eingangsupphædd og so við einum ávísam kronustudningi fyrri tey fyrstu 100 tonsini. Tá framleiðslan er komin upp at koyra, fellur hesin stuðul burtur aftur.

— Her er talan um arbeiðsskapandi tiltøk, sum byggja á sunt grundarlag, sigur landsstýrismaðurin, sum enn einaferð vísir á, at endamálið hjá landsstýrinum er at seta arbeiði í gongd í framleiðsluvinnuni fyrri harvið at vaksa um okkara útflutning. Endamálið er, at allur fiskurin skal góðskast fult út her á klettunum. Hvat viðvikur EF-avtaluni, so heldur Tummas Arabo ikki, at hon fer at verða nokur forðing í so máta. Her er avtalan soleiðis háttað, at tað er til at samráðast av nýggjum, tá nøgðin av góðskaðum fiski økist.

7000 tons í ár

Í fjør var framleiðslan av meirgóðskaðum vörum uppá 2000 tons. Hetta talið vónar landsstýrið kann økjust til 7000 tons í ár og kanska 12000 tons næsta ár.

Tummas Arabo sigur

eisini, at tað er stórt spell, at tey næstan 4000 tonsini, sum verksmiðjutrolarnir fiska eystanfyrri, verða seld til fiskiídnaðin í Europa at góðska viðari. Hann heldur, at hesin fiskurin átti at verðið lagdur upp í Føroyum, soleiðis at hann kundi verðið meirgóðskaður her. Landsstýrið arbeiðir við ætlanum á hesum øki eisini.

Tummas Arabo sigur at enda, at alt eigur at verða gjørt fyrri at fáa føroyingar at góðska allan fisk í Føroyum. Sjálvur heldur hann, at verandi stuðulslóggáva eisini átti at verðið brúkt til hetta endamálið.

— Tað krevur sera neyvna stýring, skulu vit til at góðska allar vorur her heima. Eg haldi sjálvur, at vit eiga við tí, sum nú er eftir av stuðulsskipanini til fiskivinnuna at stýra hesa soleiðis, at hon fer at gagna meirgóðskingini. Tað er mitt sjónarmið, at vit eiga at leggja allan stuðulin í útflutningslíðið istaðin fyrri at lata hann til ráveruna á keikantinum. Vit mugu tryggja okkum, at bara tann fiskurin, sum verður meirviðgjørdur her á landi, fær stuðul, sigur Tummas Arabo at enda.

jan